

59

до бібліотеки
наук. т-ва ім. Шевченка
виг. авт. 1993

Осип Гермайзе.

1240

З історії сільського господарства в Лівобережній Україні XVIII ст.

Вимога точности в наших знаннях про минуле вже давно примусила була істориків користуватися методом статистичного досліджу, методом, що дає найточніші обчислення і творить найпевніші знання.

Статистична метода в історичних студіях підноситься на чільне місце там особливо, де досліджується соціально-економічне явище. В студіях над історією сільського господарства наша історіографія, нехай ще небагата на ясні факти користування тою методою, але в усякому разі має низку більш-менш вдалих спроб такого характеру. Зокрема для історії сільського господарства XVIII ст. в Лівобережній Україні треба вказати на низку спроб дослідити одне з найцінніших джерел з нашого економічного минулого — відомий Румянцівський Опис. Біля нього трохи попрацювали й історики, й економісти-статистики, що стикалися з проблемами еволюції сільського господарства не в теорії, а на практиці, провадячи поточну статистику сільського господарства на Україні. Уже дослідникам цього цікавого документу довелося одзначати й підкреслювати, що робота економіста-історика, статистика-історика багато де-в-чому що-до умовин досліджу відрізняється від роботи економіста та статистика, що досліджують сучасне. Статистик чи взагалі економіст, що має діло з економічними процесами сучасного, має змогу перевірити ті цифри, що він їх добув, навіть більш од того — часто статистичне обслідування робиться не тільки на те, щоб якусь там практичну потребу завдовольнити, але й для того, щоб з того обслідування можна було поробити теоретичні висновки та узагальнення. Економіст-історик позбавлений змоги вибирати собі цифровий матеріал; він користується з випадкових зацілілих цифр, причому часом непевен у цілому, наскільки ті цифри, що він ними орудує і висновки на підставі них робить, відповідають дійсності. В методологічних увагах що-до дослідження того самого, нпр., Румянцівського Опису не раз уже вказувано на те, що деякі відомості в ньому можна без великого сумніву визнати за відомості фантастичні, що склалися чи не за методою славно-звісної пізніших часів „волосної статистики“.

Ці короткі уваги потрібні нам для того, щоб читач уявив усенькі ті труднощі, які раз-у-раз стоять перед автором історично-статистичного досліджу.

Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Львівська державна
наукова бібліотека
1124

№ 178 с 26 у РСР - 1955